

Paternalistiskt om relationen patient–läkare och sjukintyg

Peter Dahl har i Läkartidningen 51–52/99 replikerat på min artikel i 42/99. Att försäkringskassan anlitar försäkringsläkare som ser sig som »rättssamhällets» försvarare och som betecknar några av sina patienter som »arbetsskygga» säger så mycket om sjukintygssystemets praktik att ytterligare kommenterar egentligen inte skulle behövas. (Det är säkert inte omöjligt att både Peter Dahl och jag skulle kunna klassificeras som »arbetsskygga» efter något års tempoarbete i fiskkonservindustri – för att nu ta ett, för mig, närliggande exempel. De goda arbetena är inte för var och en!).

Klarläggande

Men ett klarläggande kan vara på sin plats: Kirurgen har fördelen att kunna hänvisa patienten med det oklara smärttillståndet till annan instans, om tillståndet inte går att åtgärda kirurgiskt. Finns det inga avvikelser i status, laboratorieprover eller på röntgen så existerar ju ingen sjukdom (?) eller så är patienten kanske »arbetsskygg». Dessa patienter hamnar då oftast hos allmänläkarna, som ytterst får ta ställning till sjukskrivning eller ej.

Smärtan kan vara dold

Med patienter med kronisk smärta eller andra oklara sjukdomstillstånd känner jag mig ofta osäker, ty jag har också fått lära mig att smärta – speciellt själslig sådan – inte alltid syns på utskriften eller i laboratorieproven. Skall jag dessutom ta ställning till arbetsförmågan, så kan min relation till patienten bli riktigt förgiftad.

Här skulle jag vilja föreslå att Peter kom upp för medsittning på några av mina »besvärliga» konsultationer. Kanske skulle jag då kunna få lära mig hur man övertygar patienter – som säger sig inte kunna arbeta – om att de är arbetsföra, ändå? Det skulle ju, vad jag kan förstå av Peters inlägg, vara inte i mitt utan i patienternas *egentliga* intresse!

Företräder ålderdomligt synsätt

Peter Dahl företräder ett ålderdomligt och »paternalistiskt» synsätt på patient–läkarrelationen. Det duger inte idag när vi behöver betrakta våra patienter som jämlika samarbetspartner [1, 2] för att nå framgång i behandlings-

arbetet.

Jag upplever inte att Peters synsätt på patienterna är särskilt vanligt bland yngre läkarkolleger; för vem vill agera polisiär instans åt »rättssamhället», när man valde läkaryrket för att i första hand hjälpa andra människor? Undantag finns naturligtvis alltid bland personer med dålig självkänsla, som valde den vita rocken för maktrollens skull.

Förhoppningsvis kommer den unga läkargenerationens syn på patient–lä-

karrelationen att i framtiden också leda till förändringar av våra sjukförsäkringslagar.

Anders Hansson
distriktsläkare, vårdcentralen,
Lysekil

Referenser

1. Björvell H. »Patient empowerment» – målet är bättre hälsa och stärkt beslutanderätt. Läkartidningen 1999; 96: 4816–20.
2. Goulter A. Paternalism or partnership?

Replik:

Läkares godtycke hot mot välfärden

Det kan konstateras att Anders Hansson undviker sakfrågan och därmed det häpnadsväckande påståendet i Läkartidningen 42/99 att vi läkare ej kan förvägra en person sjukskrivning som säger sig inte kunna arbeta.

Detta uttalande avslöjar okunskap om såväl sjukförsäkringslagstiftningens som Läkarförbundets regler (antagna 1968) för intygsskrivning. Vi skall som läkare enbart uttala oss om och därmed intyga vad som efter noggrann undersökning kan styrkas.

Läkarens roll är ej polisiär. Försäkringskassan är myndigheten som beslutar om utbetalning av sjukersättning utifrån läkarens underlag (i vardagslag benämnt sjukskrivningintyg).

Får inte bli viljelöst språkrör

Normlösheten där läkaren reduceras till ett viljelöst språkrör för patientens åsikt – vilken den än är – är ur rättssamhällets synvinkel etiskt oförsvarbar. Det är viktigt att samhällets gemensamma tillgångar, inklusive sjukersättningsmedel, räcker till alla behövande. Svårt sjuka med kroniskt lidande måste få god omsorg. Vi ser idag att resurser till dessa grupper reduceras.

Fullständigt godtycke hos läkare, som tycker att den som inte vill arbeta självklart ska sjukskrivas, får inte tillåtas rasera denna allas vår välfärd genom att sjukpenning utdelas till personer som kan stå till arbetsmarknadens förfogande, i för dem lämpligt arbete.

Såväl läkare som sjuka med medicinskt handikapp har allt att vinna på att

rättssamhällets principer följs och att godtycke motarbetas.

Folket stiftar lagarna

Anders Hansson synpunkt att »Förhoppningsvis kommer den unga läkargenerationens syn på patient–läkarrelationen att i framtiden också leda till förändring av våra sjukförsäkringslagar» är bekymmersam då den visar på en elitistisk syn på läkarkåren gentemot samhället i övrigt. Det är folket som via sina politiker stiftar lagar, och det är läkares skyldighet att följa dem.

Peter Dahl

leg läkare, specialist i allmän kirurgi,
f d försäkringsläkare, Göteborg

Rättelse

I Läkartidningen 6/00 publicerades ett debattinlägg, »Replik om Med-Analysis: Upphandlingen var aningslös», skrivet av Sigvard Eriksson. Artikeln hade emellertid redan varit införd i numret innan, 5/00, men under annan rubrik: »Replik om Med-Analysis: Sjukvårdshuvudmännens ansvar vore värt att belysa».

Dubbelpubliceringen skedde av misstag, och ansvaret för det inträffade vilar helt på undertecknad.

Jan Lind
debattredaktör